

Referansar: KM 2/14, 05/15; KR 32/13, 31/14, 60/14, 04/15, 48/15; BM 24/14, NFG 14/14, 23/14, 11/15; 06/16; 13/16, LMU 40/15; 01/16. KR 21/16, BM 22/16.

Arkivsak: 15/1241 - 16 (16/29368)

Sak KR 38/16 og sak KR 52/16 har hatt to ulike løp fram til no. Dei to saksdokumenta vert samordna og bearbeidd, slik at dette vert eitt og same dokument før det går til Kyrkjemøtet.

Saksdokumenter:

Liturgisk musikk - ledd utanom hovudseriane

Samandrag

Kyrkjemøtet 2015 hadde oppe saka Liturgisk musikk i april 2015. I vedtakspunkt ein heiter det «Kyrkjemøtet sluttar seg til tidsplanen som er lagt fram for evaluering og fullføring av gudstenestereforma, og som fører til at Kyrkjemøtet 2017 kan gjere endeleg vedtak om den liturgiske musikken.» (sak KM 05/15)

Liturgisk musikkutval (LMU) vart sett ned av Nemnd for gudstenesteliv hausten 2014. LMU fekk i oppgåve å vurdere den liturgiske musikken som hadde vore prøvd ut før og under gudstenestereforma, samt å vurdere materialet i erfaringsinnhentinga som skulle finne stad.

Kyrkjerådet (KR) handsama sak KR 48/15 Liturgisk musikk i september 2015. KR vedtok einstemmig, og utan endringar, å sende forslaget til liturgisk musikk ut på høyring. Høyringsdokument inneheldt musikken til alle sanglege liturgiske ledd. Høyringa varte frå 19. oktober til 21. desember 2015. Kyrkjerådet mottok til saman om lag 90 høyringssvar.

Kyrkjerådet vedtok i juni 2016 eit forslag på fem hovudseriar med liturgisk musikk, til bruk i dei fleste hovudgudstenester i kyrkjelydar over heile landet. Bispemøtet handsama saka i september 2016, og støtta i hovudsak Kyrkjerådet sitt vedtak. Hovudseriane inneheld musikk til Kyrie/ Bønerop, Gloria/ Lovsong, Sanctus/ Heilag og Agnus Dei/ Du, Guds Lam. I vedtaket fra Kyrkjerådet i KR 21/16 heiter det òg: «Kyrkjerådet gir sekretariatet mandat til å arbeide vidare med musikk til nokre sanglege liturgiske ledd utanom hovudseriane, fram til Kyrkjerådet sitt møte i oktober og Bispemøtet i oktober. Dette med tanke på å fremje saka for handsaming i Kyrkjemøtet 2017.» KR 53/16 og KR 38/16 har hatt to ulike løp, men er planlagt å verte fremja som ei og same sak, til Kyrkjemøtet 2017.

Framlegg til vedtak

Kyrkjerådet rår til at Kyrkjemøtet gjer følgjande vedtak, under føresetnad av at Bispemøtet sluttar seg til vedtaket:

1. Kyrkjemøtet ber om at det vert utarbeidd ei vegleing for bruk av den liturgiske musikken. Vegleinga vert å regne som ein del av «Gudsteneste for Den norske kyrkja».
2. Kyrkjemøtet ber om at det vert publisert liturgisk musikk i ei trykksak som inkluderer både hovudseriane, jamfør sak KR 53/16, og dei sanglege ledda utanom hovudseriane.
3. Kyrkjemøtet vedtek følgjande ledd som kan syngjast, og som såleis vil vere å finne i den liturgiske musikken for hovudgudstenesta. Nummerering og overskrift viser til ledda i «Ordning for hovudgudstenesta», i «Gudsteneste for Den norske kyrkja»:

3 Inngangord

Det er fire inngangord ein kan bruke, jamfør gudstenesteboka. Det bør føreligge notemateriale til alle desse fire, slik at det er høve til å messe inngangorda. Døme på notemateriale finst i Norsk kantoribok og permen «Liturgisk musikk for Den norske kyrkja» (2011).

6 Kyrielitani

I «Ordning for hovudgudstenesta» står å lese i rubrikken: *Kyrie kan utvidast til eit kyrielitani. Her i samlingsdelen uttrykkjer det naudrop frå skaparverket og menneske i naud, og kan òg ha karakter av lovprising og tilbeding.* «Fredslitaniet» i Norsk salmebok 2013 nr. 981 inngår her.

8 Dagens bønn

Dagens bønn vart vedteke av Kyrkjemøtet i 2014, og var med i siste sending med supplerande ark til «Gudsteneste for Den norske kyrkja», som vart sendt til kyrkjelydane.

12 Evangelium

Halleluja/ Salme

I rubrikken les vi mellom anna *Evangelielesninga blir innleidd og avslutta med eit hallelujaomkvede eller ein kort salme (...)*. Rubrikken seier noko om korleis ein kan nytte ein salme i dette leddet. I gudstenesteboka les vi, i rettleinga til denne delen av ordninga: «Salmen eller korsongen bør byggja bru til preika.» Her er det naudsynt med tilsvarande vegleing i korleis Halleluja-ropet på same måte kan byggje ei slik bru. Til dømes kan ein velgje ut eitt vers frå evangelieteksten, og syngje dette mellom omkveda. Det er naturleg å vidareføre dei sju ulike Halleluja-omkveda som allereie finst i Norsk salmebok 2013, på nr. 977.1- 977.7. I fire av desse har ein høve til å syngje evangelievers mellom omkveda. Resitasjonsformelen til desse fire ligg i koralbok bind tre. Utforminga av resitasjonane til Halleluja i Koralbok bind tre sprengjer den ramma Halleluja-leddet har ei vanleg hovudgudsteneste. I koralboka er det mange vers, medan normen for Halleluja i samband med evangelielesninga bør vere eitt eller få vers.

I fastetida kan ein velgje å syngje eit anna omkved enn Halleluja, eller ein salme. Ein kan nytte ein bibelsk salme, i denne samanhengen òg kalla *Tractus*, eit omkved som vert nytta som alternativ til Halleluja i fastetida. Gode døme på slike omkved finst i Norsk salmebok 2013:

N 744 Guds rike er fylt av rettferd og fred/ The kingdom of God is justice and peace
N 917 Hos deg er livsens kjelde/ Hos deg er livets kilde
N 922 Hos deg er livsens kjelde/ Hos deg er livets kilde
N 926 Herre, lat meg kjenna dine vegar/ Herre, la meg kjenne dine veier
N 927 Herre, til deg tek eg mi tilflukt/ Herre, til deg tar jeg min tilflukt
N 928 Herre, eg ropar til deg, du min Frelsar/ Herre, jeg roper til deg, du min frelser
N 932 Frå djupet ropar eg til deg/ Av det dype kaller jeg på deg
N 939 Sjå, Guds Lam/ Se, Guds Lam.

Også her er det naudsynt med vegleiingsmateriale som gir gode døme på korleis ein kan velgje ute vers frå evangelieteksten, og passe han til, slik at teksten og musikken høver saman.

17 Forbøn for kyrkja og verda

Her finn vi ei samling bønesvar, både korte og lengre. Det er tenkt stor grad av fleksibilitet inn i dette leddet, ved at ein kan velgje eit av desse, eller annan musikk. Når det er fleire bøneavsnitt med i forbøna er det ofte korte bønesvar som eignar seg best. Vegleiinga vil seie noko om korleis ein kan velgje musikk til dette leddet. Her bør òg vere rom for talt kyrkjelydssvar. Til dømes kan medliturgen seie «Gud, vi ber», kyrkjelyden svarar «Herre, høyr vår bøn».

- *Høyr vår bøn/ Hør vår bønn*, av Magnus Beite
- *Høyr vår bøn/ Hør vår bønn*, av Jo Asgeir Lie/ Audun Flaen
- Bønesvar frå Egil Hovland, «Familiemesse»
- *Høyr vår bøn/ Hør vår bønn*, Iver Kleive
- *Gud, høyr vår bøn/ Gud, hør vår bønn*, Trond H.F. Kverno
- *Herre, høyr vår bøn/ Herre, hør vår bønn*, av Trond H.F. Kverno
- *Herre, høyr vår bøn/ Herre, hør vår bønn*, av Trond H.F. Kverno (som allereie er ein del av hovudserien *Allmenn 3*)
- *Din vilje skje*, av Patrick Matsikenyiri
- *Høyr vår bøn/Hør vår bønn*, av Odd Johan Overøye
- *Herre, vår Gud, høyr oss når vi ber/ Herre, vår Gud, hør oss når vi ber*, av Johan Varen Ugland
- *Gud, skap i oss tro, håp og handling*, av Solveig Hildre Spilling/ Hans Olav Baden

20 Takkseiing og bøn

Helsing PREFASJONSDIALOG

Her nyttar ein prefasjonsdialogen frå Allmenn serie 1977. Det finst òg eit alternativ til denne, i hovudserien *Allmenn 3*.

Innleiande louprising PREFASJON

Prefasjonane frå gudstenesteboka 1992 vert vidareførte, då med dei nye tekstane. I rubrikken kan ein lese: *Lovprisinga under innleiinga er anten knytt til kyrkjeåret (sjå side 2.67-2.70), eller tilpassa den enkelte nattverdsbøna (sjå side 2.71-2.78)*. Fire ulike tonar tener som gode døme på musikalsk utforming knytt til dei nye tekstane:

- høgtideleg form, «Solemnis», her knytt til påskedagsteksten
- enkel form, her knytt til prefasjon for Advent
- prefasjon for Allehelgen
- prefasjon til nattverdsbøn B

Nattverdsbøn med Innstiftingsorda VERBA

Det føreligg notesette versjonar av alle nattverdsbønene i permene «Liturgisk musikk for Den norske kyrkja» (2011) Dette vert supplert med materiale frå Norsk kantoribok III B, eller med ei tilvisning til denne publikasjonen. I tillegg finst eit musikalsk alternativ i hovudserien *Allmenn 3*.

I rubrikken til dette leddet står å lese:

Etter innstiftingsorda kan liturgen og kyrkjelyden seia:

L Mysteriet i trua er stort.

A Kristus døydde. Kristus stod opp. Kristus skal koma att.

Denne setninga kan leggjast til:

A Han vere ære for kjærleiken som er sterkare enn døden.

Til dette leddet føreligg musikk av Egil Hovland.

22 Avslutning av måltidet

Dei fire alternativa frå gudstenesteboka 1992 vert vidareførte, med tekstane frå «Ordning for hovudgudstenesta».

24 Velsigning

Louprising BENEDICAMUS («Lat oss prisa Herren»)

Musikken frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja» (1992) vert vidareført. I tillegg kan ein nytte Benedicamus frå «Tu solus Dominus» (av Trond Kverno) eller Benedicamus som finst på nr. 949 i *Norsk salmebok*, 1985 (NoS)

Helsing SALUTATIO («Herren vere med dykk (...)»)

Musikken frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja» (1992) vert vidareført.

Velsigning

Musikken frå «Gudstenestebok for den norske kyrkja» (1992) vert vidareført».

Amen

Her treng vi fleire variantar til Amen enn det vi har i dag, som mellom anna svarer til noverande tone på velsigninga, samt til dei to andre føreslegne tonane. I tillegg til noverande «Amen» frå «Gudstenestebok for Den norske kyrkja (1992), er desse med:

-«Amen» av Per Steenberg

-«Amen» som høyrer til «Lat oss prisa Herren!» på nr. 949 i NoS, av Henrik Ødegaard

Saksorientering

Høyringa på liturgisk musikk hausten 2015 inkluderte òg musikk til ledd utanom hovudseriane. Nemnd for gudstenesteliv valde å ikkje gå detaljert inn i musikken utanom ordinarieledda, for å kunne prioritere å arbeide med hovudseriane. Kyrkjerådet sitt sekretariat har i samråd med Nemnd for gudstenesteliv og Liturgisk musikkutval arbeidd vidare med dei liturgiske ledda utanom hovudseriane. Høyringa har gitt respondentane høve til å svare på nokre overordna spørsmål til liturgisk musikk utanom hovudseriane, med rom for å gi utfyllande kommentarar undervegs.

Spørsmåla kring utvalet av musikk til Halleluja- leddet og forbøna er samla under eitt. Nærare 70% av respondentane svarer «ja» på at dei er nøgd med utvalet som er gjort. 20,3% svarer «nei», medan til saman 11 % av respondentane svarer anten «veit ikkje» eller «inga mening». 42 av respondentane har vidare valt å svare meir utfyllande.

Kyrkjelydssvar i forbøna

Om lag 20 av respondentane har valt å kommentere musikken som føreligg til bønensvara. I høyringsmateriale er det trykt ti ulike bønensvar, av komponistane Magnus Beite, Jo Asgeir Lie/ Audun Flaen, Iver Kleive, Trond H.F. Kverno, Patrick Matsikenyiri, Odd Johan Overøye og Johan Varen Ugland. Somme respondentar meiner det er positivt å ha eit så stort utval av bønensvar som i forslaget, medan andre meiner det er for mange alternativ å velje mellom.

Det teologiske menighetsfakultet foreslår å knyte bønensvara til den enkelte hovudserie, slik at kvar av dei tre allmenne hovudseriane får tre bønensvar knytt til seg. Enkeltrespondentar nemner bønensvar dei saknar frå den store permen «Liturgisk musikk for Den norske kyrkja». Fleire respondentar saknar Spilling/Baden sitt «Gud, skap i oss tro, håp og handling. Herre, hør vår bønn.» Nokre respondentar har nemnt at dei saknar «Å Gud, hør vår bøn» frå Taizé.

Bønensalmen «Å Gud, hør vår bøn», frå Taizé, vart i si tid ikkje teke med i Norsk salmebok 2013. Dette fordi opphavspersonen ikkje gir godkjenning til det. Difor har Kyrkjemøtet heller ikkje høve til å ha med dette verset som kyrkjelydssvar i liturgisk musikk.

Prefasjonane - Bøn etter Heilag - Innstiftingsorda - Mysteriet i trua - Bøn før Fadervår – Fadervår - Velsigninga

65,5% er nøgd med musikken til prefasjonane, 60,7% er nøgd med musikken til bøn etter Heilag, 60,9% er nøgd med musikken til Mysteriet i trua, 50,9 % er nøgd med musikken til bøn før Fadervår. Heile 76,3% er nøgd med musikken til Fadervår, og 93,7% av respondentane er samde i at musikken til Velsigninga vert vidareført. Spørsmålet til alle desse ledda, var: «Er du nøgd med musikken til...» Til Mysteriet i trua var det i tillegg spørsmål om det bør føreligge ein eller fleire melodiar til denne, og om han skal kunne framseiast. Eit fleirtal ønskjer opning for at leddet kan framseiast eller syngjast. Om lag halvparten av respondentane ønskjer at ein kan velje mellom fleire melodiar til leddet, medan den andre halvparten berre ønskjer ein melodi til leddet. Musikken av Egil Hovland har fått absolutt best tilbakemelding, elles ønskjer nokre respondentar å kunne velje musikken av Henrik Ødegaard eller annan komponist.

Graduale, gudstenestebok og vegleiingsmateriale

Dei fem hovudseriane vert trykte samla, i første del av samlinga med liturgisk musikk

eller i eit Graduale. Det kan vere tenleg at Allmenn 3 er delt i to, slik at berre Kyrie, Gloria, Sanctus og Agnus Dei er med i den første delen, og dei andre delane av Allmenn 3 vert trykte lenger bak i boka. Det skal vere tydeleg kvar ein finn musikken til dei andre delane av den heilkomponerte messa, slik at det er enkelt å bruke heile i samanheng. Det kan vere naudsynt å trykke nokre satsar i ulike toneartar, til dømes gjeld dette Kyrie og Gloria i Allmenn 1.

I Nemnd for gudstenesteliv si handsaming av liturgisk musikk i juni 2015, rår NFG til at ein utarbeider ei konkret vegleiing om Halleluja-leddet. NFG meiner ei slik vegleiing er naudsynt, og at dette òg gjeld fleire ledd enn Halleluja, til dømes Tractus (alternativ til Halleluja i fastetida). Bakgrunnen for at NFG ber om tydelegare råd når det gjeld Halleluja-leddet, er at i Den norske kyrkja er tradisjonen med å syngje vers mellom Halleluja gradvis har vakse seg fram att, men utan at gudstenestebøkene har gitt klare retningslinjer og grunngeving. NFG har tidlegare òg sagt at «Veiledningen bør si noe om hva som er Kyrie-leddets funksjon i gudstjenesten, videre om hva som kjennetegner et Kyrie-litani til forskjell frå forbønnslitaniet. Det som står om dette i Gudstjenesteboken i dag, må presiseres. Dette må utredes.»

Økonomiske/administrative konsekvensar

Viser her til sak KR 38/16 Fastsetting av liturgisk musikk. Der er det sett av kr. 450.000,- til manus og produksjon av ein publikasjon med dei fem hovudseriane, samt kursing i liturgisk musikk. Til denne summen bør ein leggje til kr. 250.000,- slik at den nemnte publikasjonen òg kan innehalde musikk til alle dei sanglege liturgiske ledda, ikkje berre til hovudseriane. Ein vil i tillegg kunne møte behovet for kursing knytt til dei sanglege ledda. Ved å auke summen til kr. 700.000 til saman, i KR 38/16 og KR 53/16, vil ein til dømes kunne tilby kurs i alle bispedømene.

Utgiftene til gudstenestebok og det utfyllande vegleiingsmaterialet er ikkje teke med her.